

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/111/2023
Identifikačné číslo spisu:	3621201732
Dátum vydania rozhodnutia:	26.09.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Terézia Mecelová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:3621201732.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne I. B., narodenej XX. T. XXXX, B. - X., zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Valaským, Topoľčany, Škultétyho 6, proti žalovanej A. Š., narodenej X. P. XXXX, V. L. Z. XX/X, U., K. J., zastúpenej advokátom Mgr. Reném Nguyenom, Partizánske, Moyzesova 471/1, o zaplatenie 2 000 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. PE-6C/26/2001, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 30. novembra 2022 sp. zn. 17Co/118/2022, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 30. novembra 2022 sp. zn. 17Co/118/2022 a uznesenie Okresného súdu Partizánske zo 14. júla 2022 č. k. 6C/26/2021-54 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súde Prievidza na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I. Bývalý Okresný súd Partizánske (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením zo 14. júla 2022 č. k. 6C/26/2021-54 I. vyhlásil, že nemá právomoc vo veci konať a konanie zastavil, II. žalovanej priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% a III. žalobkyni vrátil súdny poplatok za žalobu. Uznesenie právne zdôvodnil ustanoveniami § 9 a § 161 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a čl. 62 ods. 1 a 2, čl. 4 ods. 1, čl. 5 ods. 1 a čl. 28 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (ďalej len „nariadenie“). Vecne dôvodil, že predmetom konania je zaplatenie 2 000 eur (pozn.: titulom zmluvy o pôžičke, ktorá bola uzavretá medzi žalobkyňou a právnym predchodcom žalovanej s miestom plnenia v Bratislave) a žalovanou v danom spore je fyzická osoba s bydliskom v K. J.. Podľa všeobecných ustanovení o právomoci, t. j. podľa čl. 4 ods. 1 a čl. 5 ods. 1 nariadenia je daná na konanie právomoc súdu toho členského štátu, na ktorého území má bydlisko osoba, proti ktorej žaloba smeruje (t. j. právomoc podľa bydliska žalovaného), ak nie je v nariadení uvedené inak. V danom prípade má žalovaná bydlisko v K. J., preto nie je daná právomoc slovenských súdov na prejednanie a rozhodnutie daného sporu. Zistenie tohto neodstrániteľného nedostatku podmienky konania spôsobilo, že súd musel konanie zastaviť. Rozhodnutie o trovách konania súd prvej inštancie právne odôvodnil ust. § 256 ods. 1 a § 262 ods. 1 a 2 CSP a vecne zavinením zastavenia konania žalobkyňou.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobkyne uznesením z 30. novembra 2022 sp. zn. 17Co/118/2022 uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 CSP a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyni v rozsahu 100%. Uviedol, že v tomto prípade, ako to správne konštatoval súd prvej inštancie, právomoc súdu v prípade sporu s cudzím prvkom upravuje nariadenie. Právomoc má ten súd členského štátu Európskej únie, na území ktorého má bydlisko osoba, proti ktorej žaloba smeruje (čl. 4 ods. 1 a čl. 5 ods. 1 nariadenia). V konaní vyšlo pritom najavo, že žalovaná má bydlisko na území K. J.. Tento fakt nevyvracia ani skutočnosť, že žalovaná mala v čase podania žaloby na území Slovenskej republiky nehnuteľný majetok. Vzhľadom na nedostatok právomoci súdu konať v tejto veci bolo vecne správne zastavenie konania. Nedostatok právomoci súdu je neodstrániteľnou prekážkou konania, ktorá ústi do zastavenia konania. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil ust. § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj len „dovolateľka“) dovolanie. Dovolanie odôvodnila ustanovením § 420 písm. f/ CSP (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces). Navrhla zrušiť uznesenie odvolacieho súdu a vrátiť mu vec na ďalšie konanie. Nesúhlasila so zastavením konania, keď v danej veci má podľa jej názoru súd (v Slovenskej republike) právomoc konať. Poukázala na ustanovenie § 16 CSP. Žiadala odložiť vykonateľnosť napadnutého uznesenia.

4. Žalovaná dovolací návrh nepodala.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spisania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Žalobkyňa vyvodzovala prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, keď nesúhlasila so záverom nižších súdov o zastavení konania pre nedostatok právomoci.

8. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, že v konaní (pred odvolacím súdom) došlo k vade zmätočnosti.

10. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ CSP je, že k nej došlo

nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (skôr a dnes ešte v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu por. R 129/1999 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 162/2017, 3 Cdo 22/2018, 4 Cdo 87/2017, 5 Cdo 112/2018, 7 Cdo 202/2017 a 8 Cdo 85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

11. Žalobkyňa v dovolaní namietala, že neboli splnené podmienky pre zastavenie konania pre nedostatok právomoci.

12. Podľa § 161 ods. 1 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len "procesné podmienky").

13. Podľa § 161 ods. 2 CSP ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

Podľa čl. 4 ods. 1 nariadenia ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu.

14. Podľa čl. 5 ods. 1 nariadenia osoby s bydliskom na území členského štátu možno žalovať na súdoch iného členského štátu len na základe kritérií upravených v oddieloch 2 až 7 tejto kapitoly.

15. Podľa čl. 7 ods. 1 písm. a/ (oddiel 2) nariadenia osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v inom členskom štáte v zmluvných veciach na súdoch podľa miesta zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby.

16. Medzi procesné podmienky na strane súdu patrí právomoc a príslušnosť. Právomoc je odrazom zásady legitimacy a predstavuje právo a povinnosť súdu prejsť a rozhodnúť vec. Nedostatok právomoci je neodstrániteľný nedostatok podmienky konania a vedie k zastaveniu konania.

17. Za postup znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, treba považovať aj zastavenie konania pre nedostatok podmienky konania (v danom prípade právomoc súdu), ak záver súdu o tejto otázke nie je správny a konanie v skutočnosti nedostatkom podmienky konania netrpí.

18. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa sa od žalovanej domáha plnenia z titulu zmluvy o pôžičke z 12. marca 2020, ktorá bola uzavretá medzi žalobkyňou a právnym predchodcom dlžníka (žalovaná je dedičkou dlžníka). Z obsahu zmluvy je zrejmé, že miestom plnenia bola Bratislava. Je nepochybné, že nižšie súdy správne vychádzali pri skúmaní právomoci z predmetného nariadenia (čl. 4 a 5), avšak bez toho, aby skúmali vzťah medzi stranami sporu v súvislosti s právomocou podrobne i z hľadiska čl. 7, z ktorého jednoznačne vyplýva, že v danej veci je daná právomoc súdov v Slovenskej republike, keď osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v inom členskom štáte v zmluvných veciach na súdoch podľa miesta zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby. Predmet plnenia zmluvy o pôžičke bol na území Slovenskej republiky. Žalobkyňa preto správne namietala nesprávnosť záveru nižších súdov o nedostatku právomoci, i keď jej argumentácia ustanovením § 16 CSP bola z hľadiska právomoci úplne irelevantná (toto ustanovenie sa týka miestnej príslušnosti).

19. Vychádzajúc z uvedeného možno uzavrieť, že záver odvolacieho súdu (a pred ním i súdu prvej

inštancie) o nedostatku právomoci, je nesprávny. Zastavením konania došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP).

20. Dovolacím súdom konštatovaná procesná vada zmätočnosti uvedená v ustanovení § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť dovolania; zároveň je však tiež dôvodom, so zreteľom na ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie bez ďalšieho zrušiť. Rozhodnutie vydané v konaní postihnutom touto procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

21. Vzhľadom na uvedené dovolací súd z už vyššie priblížených dôvodov uznesenia oboch nižších súdov zrušil (§ 449 ods. 1 aj 2 CSP v spojení s § 439 písm. a/ CSP) a vec vrátil na ďalšie konanie súdu prvej inštancie (§ 450 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 24, § 181 ods. 1 písm. a/ zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov).

22. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

23. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre odloženie vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou predchádzajúcou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.